ДЖЕК ЛОНДОН
ПОЛЗАТА ОТ СЪМНЕНИЕТО

Превод от английски: Сидер Флорин, 1970

chitanka.info

Стиснал под мишница последния брой от едно списание, Картър Уотсън бавно крачеше и се оглеждаше наоколо. Двадесет години бяха изтекли, откакто не бе минавал по същата тази улица и промените бяха големи и изумителни. Като момче обичаше да броди из улиците му, а тогава в този тристахиляден западен град живееха само тридесет хиляди души. В онези дни улицата на която се намира сега, беше тиха, застроена с жилища, в почтен квартал на работническата класа. Тази привечер Уотсън откри, че тя вече е погълната от ширнал се, изпълнен с поквара район на увеселителни заведения. Безброй китайски и японски дюкянчета и вертепи се редуваха най-безразборно с долнопробни свърталища и кръчми за бели. Тази тиха уличка от неговата младост се беше превърнала в най-порочна част на града.

Уотсън погледна часовника си. Беше пет и половина. Час на затишие за такъв квартал — той добре го знаеше, но все пак беше любопитен да види. През двадесетте години скитане и изучаване на социалните условия по света беше развил в себе си спомена за родния град като приветливо и благонравие селище. Метаморфозата, която виждаше сега пред очите си, беше смайваща. Непременно трябваше да продължи разходката си и да види позора, до който бе стигнал.

И друго нещо: Картър Уотсън притежаваше изострено социално и гражданско чувство. Богат и независим, не му се беше искало да пропилява силите си за елегантни чайове и превзети обеди във висшето обществоу, а пък артистки, коне за надбягване и други подобни развлечения не го вълнуваха. Беше малко нещо побъркан на морална тема и беше доста известен реформатор, при все че направеното от него бе главно от рода на дописки в дебели списания и тримесечни сборници и излезли под негово име блестящо, умно написани книги за работническата класа и обитателите на бедняшките квартали. Сред двадесет и седемте негови труда се срещаха заглавия като

„Ако Христос дойдеше в Нови Орлеан“, „Преработилият работник“, „Жилищната реформа в Берлин“, „Провинциалните бордеи на Англия“, „Хората от работническите квартали на Ню Йорк“, „Реформа или революция“, „Университетското градче — разсадник на радикализъм“ и „Пещерният човек на цивилизацията“.

Но у Картър Уотсън нямаше нищо патологично и невъздържано. Не губеше ума и дума пред ужасите, с които се сблъскваше, проучваше

и на които даваше гласност. Човек не можеше да го обвини във вятърничав ентусиазъм. Спасяваха го чувството за хумор, широкият му опит и консервативният му философски мироглед.,Не можеше да търпи светкавично възникващите теории за реформи. Според него животът на човешкото общество щял да се подобри само чрез болезнено бавните и мъчително болезнените процеси на еволюцията. Нямало преки пътища, нямало внезапни прераждания. Напредъкът на човечеството трябвало да се постигне със страдания и мъки, също както се е постигал всеки напредък в миналото.

Но тази лятна привечер Картър Уотсън беше любопитен. Както вървеше, той се позапря пред претенциозна пивница. Фирмата над нея гласеше „Вандом“. Имаше два входа. Единият очевидно водеше към бара. Уотсън не го изследва. Другият представляваше тесен коридор. Като мина през него, той се намери в огромно помещение, безлюдно, но изпълнено с масички и наредени около тях столове. В мъждивата светлина забеляза в дъното пиано. Каза си, че ще дойде пак някой път да проучи какви хора сядат и пият на тези многобройни маси, и продължи да обикаля помещението.

В дъното малък коридор водеше към кухничка и там, самичък на една маса, седеше Патци Хоран, съдържателят на „Вандом“, който бързаше да се нахрани, преди да е започнала усилената вечерна работа. Яд го беше на целия свят. Тази сутрин беше станал накриво и нищо не му беше вървяло както трябва през деня. Ако човек попиташе неговите бюфетчици, те биха описали духовното му състояние като „кисело настроение“. Но Картър Уотсън не го знаеше. Когато той мина през; малкия коридор, навъсеният поглед на Патци Хоран се спря на списанието, което носеше под мишницата си. Патци не познаваше Картър Уотсън, нито знаеше, че това, което носи под мишница, е списание. Патци, потънал в киселото си настроение, реши, че непознатият е един от тези навлеци, които загрозяват и обезобразяват стените на задните зали, като забождат с кабарчета или лепят по тях реклами. Цветната картинка на корицата го убеди, че списанието е именно такава реклама. Така започна разправията. С нож и вилица в ръка Патци се спусна към Картър Уотсън.

— Махай се оттука! — изрева Патци. — Зная ги аз тия номера!

Картър Уотсън се стресна. Този човек се появи пред него като едно от човечетата на пружинки в кутийка, които изскачат, когато

вдигнеш капака.

— Ще ми цапотиш стените! — крещеше Патци и продължи да изригва низ цветисти и по-скоро погнусяващи, отколкото уязвяващи ругателни епитети.

— Ако с нещо съм ви обидил, съвсем не съм искал… Но посетителят не каза нищо. Патци го прекъсна.

— Махай се оттука; прекалено много мелиш с тая уста! — каза Патци, като размахваше ножа и вилицата, за да подчертае забележките си.

Пред Картър Уотсън се мерна картината как тази вилица се мушва неприятно между ребрата му, разбра, че не е благоразумно да хаби повече думи и веднага се обърна да си върви. Видът на смирено отдалечаващия му се гръб вероятно вбеси Патци Хоран още повече, защото този достопочтен господин захвърли предназначените за трапезата инструменти и се нахвърли отгоре му.

Патци тежеше сто и осемдесет фунта. Толкова тежеше и Уотсън. В това отношение двамата бяха равни. Обаче Патци беше стремителен и безсистемен кръчмарски побойник, а Уотсън беше боксьор. Това качество представляваше предимство за втория, защото Патци го нападна, без да се закрие, вдигнал дясната си ръка в убийствен замах. За Уотсън не оставаше друго, освен да му удари един ляв прав и да се отърве. Но Уотсън имаше и друго предимство. Боксът и преживелиците в разните бордеи и гета по света го бяха научили да се владее.

Той се завъртя на токове и вместо да удари, избягна тежкия удар и влезе в клинч. Но Патци, нахвърлил се като бик, беше добил инерция, докато Уотсън се завъртя да го посрещне на място. Поради това двамата полетяха с всичките си триста и шестдесет фунта и с трясък се сгромолясаха на пода. Уотсън беше отдолу. Той лежеше с глава, опряна в задната стена на голямото помещение. Улицата беше на петдесет крачки и Уотсън бързо прецени положението в ума си. Първата му мисъл беше да не влиза в разправии. Нямаше никакво желание да попадне във вестниците на този град на своето детство, където още живееха много негови роднини и приятели на семейството.

Това го накара да сключи ръце около стоварилия се отгоре му мъж, да го хване здраво и да чака помощта, която трябваше да дойде в

отговор на трясъка от падането им. Помощта дойде — по-точно, шест мъже дотичаха от бара и застанаха в полукръг около тях.

— Махнете го от мен, момчета — каза Уотсън. — Не съм го ударил и не искам да се бия.

Но полукръгът остана безмълвен. Уотсън не пускаше и

чакаше. Патци, след разни безплодни опити да навреди на противника си, влезе в преговори.

— Пусни ме и ще се махна от теб — каза той. Уотсън го пусна, но когато се изправи на крака, Патци застана над лежащия си враг, готов да го удари.

— Стани! — заповяда Патци.

Гласът му беше суров и неумолим като глас божий, призоваващ на съд, и Уотсън разбра, че не може да очаква милост.

— Отстъпи назад и ще стана — отвърна той.

— Ако си джентълмен, стани! — рече Патци с пламнали от ярост бледосини очи, с юмрук, готов за яростен удар.

В същия миг той дръпна назад крака си, за да ритне Уотсън в лицето. Уотсън отби ритника със скръстени ръце и скочи на крака толкова бързо, че влезе в клинч с противника си, преди той да може да го удари. Стиснал го, Уотсън заговори на зрителите:

— Махнете го от мене, момчета. Виждате, че не го удрям. Не ща да се бия. Искам да се махна оттука.

Кръгът не се помръдна, нито проговори. Мълчанието му беше зловещо и накара сърцето на Уотсън да се свие. Патци направи усилие да го отблъсне, което завърши с това, че Уотсън го събори по гръб. Тогава се откъсна от него, скочи на крака и се втурна към вратата. Но кръгът от мъже му препречи пътя като стена. Той забеляза пепелявобелите лица — от тези, които никога не виждат слънце, — и разбра, че хората, които му преграждаха пътя, бяха нощни плячкаджии и хищници от джунглите на града. Те го тласнаха обратно към преследващия го, приличащ на разярен бик Патци.

Те пак бяха в клинч, в който, намерил се за миг в безопасност, Уотсън се обърна с молба към шайката. И пак нямаше кой да го чуе. И тогава изпита страх. Защото му бяха известни много подобни положения в долнопробни вертепи като тези, когато самотни хора са били малтретирани, ребрата им изпочупени, лицата разбити, самите те

бъхтени и ритани до смърт. Знаеше още, че ако иска да се отърве, не бива да напада нито своя нападател, нито някой от застаналите срещу него.

Въпреки това кипеше от справедливо възмущение. При, никакви обстоятелства седем срещу един не можеше да бъде честно. Освен това го беше яд и в него се събуди свирепият, звяр, който дреме във всички хора. Но Уотсън си Спомни за,: жена си, за децата, за недовършената си книга, за десетте хиляди акра хълмиста земя на своето ранчо във вътрешността) на страната, което обичаше толкова много. Мернаха му се дори откъслечни видения на небесна синева, на златното слънце, огряло осеяните с цветя ливади, мързеливи говеда, нагазили до колене в ручеи, и пъстърви, бляскащи по бързеите,

Животът беше хубав, твърде хубав за него, за да го рискува и за миг да се подчини на събудилия се в него звяр. Накъсо, Картър Уотсън беше хладнокръвен и уплашен.

Противникът му, скован в майсторския клин, се мъчеше да го събори. Уотсън го повали отново на пода, изтръгна се, бе отблъснат обратно от кръга с пепелявите лица и трябваше да се извърне от удара на дясната ръка на Патси и да влезе пак в клинч. Това се повтори много пъти. И Уотсън ставаше все по-хладнокръвен, докато напразно съпротивляващия се Патци, лишен от възможността да нанесе по-силен удар, беснееше все по-невъздържано и по-невъздържано. Той започна да удря с главата си, когато се намереше в клинч. Първия път шибна Уотсън с челото си право в носа. След това Уотсън, щом влезеше в клинч, заравяше лицето си в гърдите на Патци. Но разсвирепелият Патци продължаваше да шиба и разби собственото си око, нос и буза о темето на Уотсън. Колкото повече се наранаваше по този начин, толкова по-силно се блъскаше Патци.

Този едностранен двубой продължи дванадесет или петнадесет минути. Уотсън не нанесе нито един удар и само се мъчеше да избяга. Понякога, в моментите, когато беше свободен и кръжеше около масите, като се стремеше да стигне вратата, мъжете с пепелявите лица го хващаха за полите на дрехата и го запращаха обратно, срещу размаханата дясна ръка на изхвърлящиЯ се Патци. Отново и отново и безброй пъти той влизаше в клинч и просваше Патци по гръб, като всеки път първо го завъртваше и поваляше по посока на вратата и се

приближаваше към тази цел с разстоянието, на което поваляше противника си.

Най-после, без шапка, разчорлен, с разбит нос и отекло око, Уотсън изскочи на тротоара и се хвърли в прегръдките на един полицай.

— Арестувайте този човек! — запъхтяно изрече той.

— Здравей, Патци — каза полицаят. — Какво е станало тука?

— Здравей, Чарли — отговори кръчмарят. — Тоя тип влиза и…

— Арестувайте този човек, господин полицай — повтори Уотсън.

— Хайде! Махай се оттука! — каза Патци.

— Махай се! — добави полицаят. — Ако не се махнеш, ще те натикам в дрънголника.

— Няма да се махна, ако не арестувате този човек. Той извърши физическо насилие спрямо мене, без да съм го предизвикал.

— Така ли, е Патци? — попита полицаят.

— Нее. Чакай да ти разправя, Чарли, пък аз си имам и свидетели да го докажат, та го ми бога. Аз си седях в кухнята

с паница супа, когато изведнъж тоя тип влиза и почва да ме закача. Никога не бях го виждал дотогава. Беше пиян….

— Погледнете ме, господин полицай — протестира възмутеният социолог. — Пиян ли съм?

Полицаят го изгледа с мрачен, заплашителен поглед и кимна на Патци да продължи разказа си.

— Тоя тип започва да ме закача. „А съм — казва — Тим Макграт и мога хубаво да те наредя — казва. — Горе ръцете!“ Аз се усмихнах, а той — прас! прас! — трясна ме два пъти и ми разсипа супата. Виж ми окото. Малко остана да ме

убие.

— Какво ще направите, господин полицай? — поиска да

знае Уотсън.

— Хайде, махай се — гласеше отговорът, — или ще те

бутна в участъка като нищо.

Тогава у Картър Уотсън се разбунтува чувството за гражданска справедливост:

— Господин полицай, аз протестирам… Но в този миг полицаят го хвана за рамото и дръпна така свирепо, че насмалко не го събори.

— Хайде с мен в участъка.

— Арестувайте и него — поиска Уотсън.

— Тази няма да я бъде — отговори полицаят. — Защо си го нападнал, като си е ял тихо и мирно супата?

Картър Уотсън беше искрено ядосан. Не само, че е бил нападнат без причина, лошо набит и арестуван, но и всички сутрешни вестници, без изключение, излязоха със сензационни съобщения за пиянското му сбиване със съдържателя на прословутия „Вандом“. Нито един ред не отговаряше на истината. Патци Хоран и сателитите му описваха схватката с всичките й подробности. Едно нещо било неопровержимо, — че Уотсън бил пиян. На три пъти бил изхвърлян на улицата, и три пъти се връщал, сипейки огън и жупел, и заявявал, че щял да направи заведението на пух и прах. „ВИДЕН СОЦИОЛОГ ПИЯН И ЗАПРЯН“ — бе първото заглавие, което прочете на първа страница, придружено от голям негов портрет. Другите бяха: „КАРТЪР УОТСЪН СЕ ДОМОГВА ДО ШАМПИОНСКА ТИТЛА“, „КАРТЪР УОТСЪН ПОЛУЧАВА ЗАСЛУЖЕНОТО“, „ИЗВЕСТЕН СОЦИОЛОГ ПРАВИ ОПИТ ДА ИЗЧИСТИ ДОЛНОПРОБНО КАФЕНЕ“ и „КАРТЪР УОТСЪН ноКАУТИРАН ОТ ПАТЦИ ХОРАН В ТРИ РУНДА.“

На другата сутрин пуснатият под гаранция Картър Уотсън се яви в полицейския съд в качеството на ответник по делото на народа срещу Картър Уотсън за извършеното от последния нападение с телесна повреда върху някой си Патци Хоран. Но преди това прокурорът, комуто се плащаше да преследва всички нарушители на закона срещу народа, го дръпна настрана да поговори с него на четири очи.

— Защо да не го замажем? — рече прокурорът. — Аз ще ви кажа какво да направите, господин Уотсън. Подайте ръка на господин Хоран и се помирете и ние още сега ще замажем случая. Една дума на съдията и делото срещу вас ще бъде прекратено.

— Но аз не желая да бъде прекратено — отговори Уотсън. — При длъжността, която заемате, вие би трябвало да ме обвинявате, а не да искате от мен да се помиря с този… с този господин.

— О, аз ще ви обвинявам, не се безпокойте — отвърна прокурорът.

— Но ще трябва да обвинявате и този Патци Хоран — съобщи му Уотсън, — защото ще поискам задържането му за нападение с телесна повреда.

— По-добре ще е да му протегнете ръка и да се помирите — повтори прокурорът, този път почти със заплаха в гласа си.

Делата на двамата бяха насрочени за разглеждане подир една седмица, в един и същи ден, от полицейския съдия Уитбърг.

— Нямаш никакви изгледи за успех — каза на Уотсън стар негов приятел от детинство, оттеглил се от работа директор на най-големия вестник в града. — Всички знаят, че този човек ти е нанесъл побой. Той се ползува с най-лоша слава. Но това ни най-малко не ще ти помогне. И двете дела ще бъдат прекратени. Това ще стане, защото ти си ти. Всеки обикновен човек щеше да бъде осъден.

— Но аз не разбирам — възрази озадаченият социолог. — Този човек ме нападна без всякакво предупреждение и жестоко ме наби. Аз не му нанесох нито един удар. Аз…

— Това няма нищо общо с цялата работа — прекъсна го приятелят му.

— Тогава посочи ми какво има нещо общо с тази работа?

— Ще ти кажа. Сега ти действуваш против местната полиция и политическата машинка. Кой си ти? Не си дори законен жител на града. Ти живееш във вътрешността. Ти нямаш право на глас тука. Още по-малко пък контролираш гласове на някакви избиратели. Този кръчмар държи в ръцете си голям брой избиратели в този район, много голям брой.

— Да не искаш да ми кажеш, че този съдия Уитбърг ще наруши светостта на своята длъжност и клетва, като остави този звяр ненаказан? — попита Уотсън.

— Ти само го гледай — беше зловещият отговор. — О, той ще го направи чудесно. Той ще произнесе свръх законна, свръх

юридическа присъда, преизпълнена с всички възможни думи от речника, означаващи справедливост и право.

— Но нали има и вестници! — възкликна Уотсън.

— В настоящия момент те не се борят против правителството. Ще си изпатиш от тях. Нали виждаш как са те изрисували вече.

— Значи, тези мошеници от полицейската команда няма

да пишат истината?

— Ще пишат нещо толкова подобно на истината, че хората да го повярват. Те пишат своите истории по предварителни указания, нали знаеш? Те получават нареждания да извъртат и украсяват и от тебе

няма да остане горе-долу нищо, преди да са свършили. По-добре откажи се от цялата тази работа още сега. Лошо си го загазил.

— Но нали делата са насрочени.

— Ти само подшушни и ще ги прекратят. Не можеш да се бориш против политическа машина, освен ако имаш друга машина зад гърба си.

Ала Картър Уотсън беше упорит. Беше убеден, че машината ще го победи, но през целия си живот се беше стремил да опознае човешкото общество, а сегашният случай беше положително нещо ново.

Сутринта преди делото прокурорът направи още един опит
да потули цялата работа.

— Щом вие гледате на нещата по този начин, бих искал да взема адвокат да води обвинението по моето дело — каза
Уотсън.

— Никакъв адвокат няма да вземете — отговори прокурорът. — Народът ми плаща да водя обвинението и аз ще го водя. Но нека ви кажа. Вие нямате никакви изгледи. Ние ще разгледаме двете дела едновременно и тогава само се дръжте.

Съдията Уитбърг се видя на Уотсън добър. Сравнително млад мъж, нисичък, не прекалено пълен, гладко обръснат и с умно лице, той изглеждаше наистина много симпатичен. Това добро впечатление се подсилваше от усмихнатите устни и бръчици от смях в ъглите на черните очи. Като го гледаше и проучваше, Уотсън се почувствува почти сигурен, че предвижданията на стария му приятел са погрешни.

Ала Уотсън щеше скоро да разбере. Патци Хоран и двама от сателитите му дадоха под клетва невероятно множество лъжливи показания. Уотсън нямаше да повярва, ако то не беше станало пред него. Те отрекоха съществуването на четиримата други мъже. А от двамата, които дадоха показания, единият твърдеше, че бил в кухнята и станал свидетел на

безпричинното нападение на Уотсън върху Патци, докато другият, който останал в бара, бил свидетел на второто и третото нахълтане на Уотсън в заведението, когато се опитал да погуби безобидния Патци. Мръсният език, приписан на Уотсън, бе толкова цветисто и неизразимо мръсен, че както му се стори, това беше в тяхна собствена вреда. Беше толкова невероятно той да е изрекъл такива

неща! Но когато те описаха зверските удари, с които обсипал нещастния Патци, и стола, който направил на парчета, когато безуспешно се опитал да го ритне, на Уотсън тайничко му стана смешно, а в същото време и тъжно. Делото беше фарс.

Уотсън не можеше да се познае, пък и най-злият му враг не би могъл да го познае в този скандалджия и побойник, какъвто го изрисуваха. Но както във всички случаи на заплетено лъжесвидетелство, в отделните описания възникнаха несъвместимости и противоречия. Съдията някак си не успяваше да ги забележи, а прокурорът и защитникът на Патци майсторски ги заобикаляха. Уотсън не си беше направил труда да вземе защитник и сега беше доволен, че не е взел.

Въпреки всичко, когато се изправи да даде собствените си показания, той все още, изпитваше някакво подобие на доверие в съдията Уитбърг.

— Аз си вървях спокойно по улицата, ваша чест… — започна Уотсън, но беше прекъснат от съдията.

— Ние не сме тука, за да разглеждаме предишните ви действия! — изрева съдията Уитбърг. — Кой нанесе първия удар?

— Ваша чест, аз нямам свидетели за станалото сбиване изтъкна Уотсън — и правдивостта на моите показания може да проличи само ако разкажа всичко…

Съдията отново го прекъсна.

— Ние тука не се занимаваме с издаване на списания — закрещя той, отправил към него такъв свиреп и неприязнен поглед, щото Уотсън почти не можеше да повярва, че това е същият човек, когото беше проучвал само преди няколко минути.

— Кой нанесе първия удар? — попита защитникът на Патци.

Прокурорът се намеси и зададе въпрос, кое от двете събрани в едно дела се разглежда сега и с какво право адвокатът на Патци извиква за показания свидетеля в този стадий на съдебното дирене. Защитникът на Патци възрази. Съдията Уитбърг се намеси и заяви, че не знае нищо за сливане на някакви две дела в едно. Всичко това трябваше да се изясни. Разгоря се общо сражение, което завърши с това, че двамата адвокати се извиниха пред съда и един пред друг. И така продължи всичко; на Уотсън това приличаше на шайка джебчии,

които се перчат и суетят около честен човек, докато му вземат кесията. Машината работеше и нищо повече.

— Защо сте влезли в това заведение със съмнителна слава? — запита го съдията.

— От много години имам обичая, като човек, който се занимава с икономика и социология, да се запознавам… Но Уотсън успя да стигне само до тука.

— Не ви питаме тука за никакви ваши „ологии“ — изръмжа съдията Уитбърг. — Това е прост въпрос. Дайте ни прост отговор. Вярно ли е или не е, че сте били пиян? Това е същината на въпроса.

Когато Уотсън направи опит да разкаже как Патци си нарани лицето в усилията да го бъхти с главата, направо не, го изслушаха и го подиграха, а съдията Уитбърг пак се нахвърли отгоре му.

— Давате ли си сметка за светостта на дадената от вас клетва да казвате в качеството си на свидетел само истината? — поиска да знае той. — Това, което ни разправяте, е приказка за деца. Не е логично човек да си нанася телесни повреди по този начин и да продължава да си ги нанася, като се удря с меките и чувствителни части на лицето си о вашата глава. Вие сте разумен човек. Не е логично, нали?

— Когато се ядосат, хората не постъпват логично, — меко отговори Уотсън.

Тогава съдията Уитбърг се обиди дълбоко и изпадна в благочестив гняв:

— Какво право имате да казвате това? — завика той. — То е самоцелно! То няма никакво отношение към делото! Вие, господине, сте призован тука като свидетел на действително станали събития. Съдът не желае да му излагате никакви ваши мнения!

— Аз само отговорих на въпроса ви, ваша светлост — смирено възрази Уотсън.

— Не сте направили нищо подобно! — избухна отново съдията. — И нека ви предупредя, господине, нека ви предупредя, че за такава дързост можете да бъдете подведен за неуважение на съда. И нека ви бъде известно, че ние умеем да спазваме законите и правилата на учтивостта в тази малка съдебна зала. Засрамете се!

И докато трая следващото буквоядско съдопроизводствено пререкание между адвокатите, прекъснало разказа му за това, което бе станало във „Вандом“, Картър Уотсън, без огорчение, развеселен и

същевременно натъжен, видя да израства пред него машината, голямата и малката, която царуваше над неговата родина, безнаказните и безсрамни фалшификации в стотици градове, извършвани от подобни на паяци и паразити творения на машината. Тя беше тука, пред него, — съдебна зала и съдия, накарани от машината раболепно да се преклонят пред съдържател на вертеп, от когото зависят известен брой гласове. Колкото и долно и жалко да звучеше, но това беше едно от лицата на многоликата политическа машина, която израстваше до колосални размери във всеки град и щат и в хиляда облика надвисваше над страната.

Позната фраза прозвуча в ушите му: „То е за смях.“ В разгара на препирнята той се изкикоти, само веднъж, на глас, и си спечели навъсен поглед от съдията Уитбърг. Десетки хиляди пъти по-лоши бяха тези тиранизиращи адвокати и този тиранизиращ съдия — реши той, — отколкото побойниците помощник капитани на кораби с възприета саморазправа в най-висша степен, които умееха не само да налагат моряците, но и себе си да запазят. Тези тук мошеници на дребно, обратно, се мъчеха да се прикрият зад величието на закона. Те удряха, но никой нямаше право да им отвърне с удар, защото имаха зад гърба си затворническите килии и палките на тъпите полицаи — платени и професионални бойци и биячи. И все пак Уотсън не изпитваше ожесточение. Комичната уродливост на всичко това го накара да забрави мръсотията и низостта, а той имаше и спасителния усет за хумор.

Все пак, въпреки всичките заяждания и прекъсвания, на края Уотсънн сполучи да даде просто, правдиво описание на случилото се и въпреки враждебния кръстосан разпит, нито една подробност от показанията му не бе опровергана. Те коренно се различаваха от въпиющите лъжесвидетелства в показанията на Патци и двамата му свидетели.

И адвокатът на Патци, и прокурорът се отказаха от понататъшен разпит на свидетели и оставиха делото да протече докрай без прения. Уотсън протестира против това, че прокурорът му запуши устата, като каза, че той е прокурор и си знае работата.

— Патрик Хоран заяви, че животът му е бил в опасност и е бил принуден да се защищава — зачете присъдата си съдията Уитбърг. — Господин Уотсън заяви същото. И двамата се заклеха, че другият е

нанесъл първия удар; и двамата се заклеха, че другият е извършил върху му непредизвикано нападение. В съдопроизводството съществува аксиомата, че всяко съмнение е в полза на подсъдимия. В случая има налице много основателно съмнение. Ето защо по делото на народа против Картър Уотсън има съмнение в полза на споменатия Картър Уотсън, вследствие на което той се освобождава от задържането под стража. Същите доводи важат и за делото на народа против Патрик Хоран. По правото на ползата от съмнението той също се освобождава от задържането под стража. Моята препоръка е двамата ответници да си подадат ръка и да се помирят.

В следобедните вестници първото заглавие, което привлече погледа на Уотсън, беше: „КАРТЪР УОТСЪН ОПРАВДАН“. В друг вестник то гласеше: „КАРТЪР УОТСЪН ОТЪРВА ГЛОБАТА.“ Но качулка на всичко слагаше заглавие, което започваше: „КАРТЪР УОТСЪН ДОБРО МОМЧЕ.“ В текста той прочете как съдията Уитбърг посъветвал двамата побойници да си подадат ръка, което те незабавно сторили. По-нататък прочете:

„- Да пийнем по една по тоя случай — каза Патци Хоран.

— Защо не — отговори Картър Уотсън.

И хванали се под ръка, двамата се запътиха към най-близката кръчма.“

Цялото това приключение не остави у Уотсън никакво лошо чувство. То бе социална преживелица от нов вид и доведе! до написването на още една книга, която той озаглави: „ПОЛИЦЕЙСКО СЪДОПРОИЗВОДСТВО. Опит за анализирането му.“

Един летен ден следващата година, в стопанството сиу, той остави конят да го изкачи по миниатюрна клисура, за да види планинската папрат, която беше насадил предишната зима. Когато изскочи от горния край на клисурата, Уотсън йзлезе на една от своите осеяни с цветя ливади — прекрасно усамотено кътче, заградено от останалия свят с ниски хълмове и групички дървета. И тука видя един човек, очевидно излязъл на разходка от летния хотел в отстоящото на една миля градче. Те се сблъскаха лице с лице и се познаха и двамата. Това беше съдията Уитбърг. Освен другото, това беше явен случай на навлизане в чужди владения, защото Уотсън има предупредителни табели по границите си, макар и никога да не преследваше нарушителите.

Съдията Уитбърг протегна ръка, която Уотсън отказа да забележи.

— Политиката е мръсен занаят, нали, господин съдия? подхвърли той. — О, да, аз виждам ръката ви, но не желая да я стисна. Вестниците разправяха, че съм стиснал ръка! на Патци Хоран след делото. Вие знаете, че не съм, но ще ви кажа, че с хиляда пъти по-голяма готовност бих стиснал ръка на него и на гадните му псета, отколкото на вас.

Съдията Уитбърг болезнено се засегна и докато хъмкаше и мънкаше и се опитваше да заговори, Уотсън бе внезапно осенен от неочаквано хрумване и реши да му изиграе една злобна шега.

— Едва ли бих очаквал някаква неприязън от човек с вашите култура и познаване на света — каза съдията.

— Неприязън? — отвърна Уотсън. — Положително не.

Няма такова нещо в моята природа. И за доказателство нека ви покажа нещо интересно, нещо, което никога още не сте виждали.

Уотсън се поогледа и вдигна остър, голям колкото юмрук камък.

— Виждате ли това? Гледайте ме сега. С тези думи Картър Уотсън си нанесе силен удар по бузата. Камъкът разсече месото до костта и от раната шурна кръв.

— Камъкът беше прекалено остър — заяви той на изумения полицейски съдия, който реши, че Уотсън е полудял. — Трябва мъничко да я понатъртя. Няма нищо по-хубаво, отколкото да си реалист в такива положения.

След това Картър Уотсън намери гладък камък и няколко пъти хубавичко се чукна по бузата с него.

— А-а! — каза той. — За няколко часа това ще стане чудесно синьозелено. Ще бъде много убедително.

— Вие сте се побъркали — рече с трепнал глас съдията Уитбърг.

— Няма да държите такъв мръсен език с мене! — каза Уотсън — Виждате ли разраненото ми и кървящо лице? Вие го направихте това, с ей тази ваша дясна ръка. Вие ме ударихте два пъти: прас, прас! Това е зверско и непредизвикано нападение. Животът ми е застрашен. Трябва да се защищавам.

Съдията Уитбърг разтревожено се дръпна назад пред заплашващите го юмруци на Уотсън.

— Ако ме ударите, ще поискам задържането ви — закани се той.

— Точно това казах аз на Патци — беше отговорът. — И знаете ли какво направи той, когато му го казах?

— Не.

— Ето това!

И в същия миг десният юмрук на Уотсън се стовари право върху носа на съдията Уитбърг и събори съдийската му персона по гръб на тревата.

— Станете! — заповяда Уотсън. — Ако сте джентълмен, станете! Точно това, знаете ли, ми каза Патци.

Съдията Уитбърг отказа да стане и беше вдигнат на крака за яката на сакото си, само за да му бъде посинено едното око и да бъде проснат по гръб отново. Това, което последва, беше най-безжалостен побой. Съдията Уитбърг беше благородно набит по всички правила на науката. Той изяде няколко плесници по бузите, няколко юмрука по ушите, беше натикан с лицето в пръстта. И през цялото това време Уотсън обясняваше как го беше направил Патци Хоран. От време на време, и много внимателно, разпаленият социолог нанасяше по някой наистина посиняващ удар. Веднъж, когато изправи нещастния съдия на крака, той преднамерено шибна носа си в неговата глава. От носа веднага потече кръв.

— Виждате ли това! — възкликна Уотсън, направи крачка назад и сръчно опръска с кръвта собствената си риза. — Вие го направихте. Направихте го с юмрука си. Това е ужасно. Вие кажи-речи ме убихте. Пак трябва да се защищавам.

И още веднъж съдията Уитбърг залепи образа си на неговия юмрук и се просна на тревата.

— Ще накарам да ви арестуват! — изхлипа той лежешката.

— Точно това каза Патци.

— Зверско… о-о-о, о-о-о… и непредизвикано… о-о-о,

о-о-о… нападение.

— Точно това каза Патци. — Като нищо ще накарам да ви арестуват!

— Говорейки жаргонно, ако не ви докарам да се наденете

вие пръв.

С тези думи Картър Уотсън потегли надолу по клисурата, яхнал коня си, и се отправи към градчето.

Един час по-късно, когато куцукаше към своя хотел, съдията Уитбърг бе арестуван от местния полицай за нападение с телесна повреда по жалбата на Картър Уотсън.

— Ваша светлост — каза Уотсън на другия ден на местния съдия, заможен фермер, завършил селскостопански колеж преди тридесет години, — понеже този Сол Уитбърг е счел за целесъобразно да ме обвини в телесна повреда, след като аз го обвиних в телесна повреда, бих предложил да разгледате двете дела заедно. Свидетелските показания и фактите са едни и същи в двете дела.

Съдията се съгласи на това и пристъпи към разглеждането на двойното дело. Уотсън, като свидетел на обвинението, пръв даде показанията си.

— Аз берях цветя — разказваше той. — Берях цветя на собствената си земя, без и на ум да ми дойде, че ме грози опасност. Изведнъж този човек се нахвърли отгоре ми иззад дърветата. „Аз съм додо — каза той — и мога да те направя на пух и прах. Горе ръцете!“ Аз се позасмях, но тогава — прас! прас! — той ме удари, събори ме и разпиля цветята. Езикът, който държа, беше страхотен. Това, беше непредизвикано и зверско нападение. Вижте бузата ми. Вижте ми носа. Аз не можах да разбера тази работа. Трябва да е бил пиян. Преди да се съвзема от изненадата, той ми беше нанесъл побоя. Животът ми беше в опасност и аз се видях принуден да се защищавам. Това е всичко, ваша светлост, макар и да трябва да кажа, в заключение, че не мога да дойда на себе си от изумление,

Защо ми каза, че бил додо, тази изчезнала птица? Защо ме нападна така подло?

И по този начин Сол Уитбърг получи пространен урок по изкуството на лъжесвидетелството. Често от високото си място беше изслушвал със снизхождение лъжесвидетелствата в полицейския съд при разглеждане на скалъпени дела, но сега за първи път лъжесвидетелството беше насочено против него и той не седеше на председателското място със съдебните пристави, полицейските палки и затворническите килии зад гърба си.

— Ваша светлост — възкликна той, — никога не съм чувал такъв куп лъжи, изтърсени от такъв безочлив лъжец… Уотсън скочи на крака.

— Аз протестирам, ваша светлост! Вие сте този, ваша светлост, който Ще реши, кое е истина и кое лъжа. Свидетелят е призован да даде показания за случилите се действителни събития. Личното му мнение за общи положения и за мене нямат абсолютно никакво отношение към делото.

Съдията се почеса по главата и флегматично се помъчи да се възмути.

— Забележката е съвършено правилна — реши той. — Аз съм изненадан от вас, господин Уитбърг, след като твърдите, че сте съдия и сте добре запознат с приложението на законите, да се провините в такова противоправно държане. Вашето поведение, господине, и вашите похвати ми напомнят поведението и похватите на един клеветник. Това е прост случай на насилие с телесна повреда. Ние тука трябва да установим кой е нанесъл първия удар и вашите преценки за личните качества на господин Уотсън не ни интересуват. Продължете показанията си.

Сол Уитбърг щеше да захапе от яд разбитите си и подути устни, ако не го боляха толкова много. Но се сдържа и даде прости и правдиви показания.

— Ваша светлост — каза Уотсън, — бих ви предложил да го запитате какво е правил в моите владения.

— Прекрасен въпрос. Какво сте правили вие, господине, във владенията на господин Уотсън?

— Аз не знаех, че това са негови владения.

— Това е нарушение на границите ми, ваша светлост — възкликна Уотсън. -т: Предупрежденията са сложени на видни места.

— Не съм видял никакви предупреждения — възрази Сол Уитбърг.

— Аз съм ги виждал лично — сопна му се съдията. — Те личат много добре. И аз бих ви предупредил, господине, че ако извъртате истината по такива дребни въпроси, може да хвърлите сянка на съмнение върху по-важни за вас изказвания. Защо сте ударили господин Уотсън?

— Ваша светлост, както вече изложих, аз не съм нанесъл нито един удар.

Съдията погледна разбития и подпухнал лик на Картър Уотсън и гневно се обърна към Сол Уитбърг.

— Погледнете бузата на този човек! — кресна той. — Ако не сте му нанесли удар, защо ще бъде така обезобразен и наранен?

— Както ви изложих…

— Внимавайте! — предупреди го съдията.

— Ще внимавам, ваша светлост. Ще ви изложа чистата истина. Той сам се удари с камък. Той се удари с два различни камъка.

— Може ли да се допусне, че един човек, кой да е човек, който не е невменяем, ще си нанесе такива рани и ще продължава да си ги нанася, като удря меките и чувствителни части на лицето си с камък? — запита Картър Уотсън.

— Това звучи като приказка за малки деца — беше преценката на съдията. — Господин Уитбърг, да не сте били пиян?

— Не, ваша светлост.

— Никога ли не пиете?

— Само понякога.

Съдията посрещна този отговор с проникновено дълбокомислен вид.

Уотсън се възползува от случая да намигне на Сол Уит , но този претърпял толкова неправди господин не можеше да види нищо смешно в положението.

— Много особен случай, много особен случай — заяви съдията, когато започна да чете присъдата си. — Показанията на двете страни са диаметрално противоположни. Няма други свидетели, освен двамата ответници. Всеки от тях твърди, че другият е извършил нападението и за мен не остава законен начин да открия истината. Но аз си имам свое лично мнение, господин Уитбърг, и бих ви препоръчал занапред да не навлизате във владенията на господин Уотсън и да се въздържате от посещения на тази част на страната.

— Това е оскърбление! — изтръгна се от Сол Уитбърг.

— Седнете, господине! — с гърмовен глас му заповяда съдията. — Ако прекъснете съда по този начин още веднъж, ще ви глобя за неуважение на съда. И ви предупреждавам, ще ви наложа тежка глоба… Вие, който сам сте съдия, би трябвало да бъдете запознат с учтивостта и достойнството, поддържани в съдилищата. Сега ще ви прочета присъдата си. В съдопроизводството съществува правилото, че всяко съмнение е в полза на подсъдимия. Както казах, и повтарям, за

мене няма законен начин да установя кой е нанесъл първия удар. Ето защо, и за голямо мое съжаление… — тука той се позапря и

измери Сол Уитбърг с гневен поглед, — … и в двете дела съм принуден да призная на подсъдимия правото на съмнение Господа, и двамата сте свободни.

Да пийнем по еДна по този случай — каза Уотсън на Уитбърг, когато двамата напуснаха съдебната зала, обаче този оскърбен господин отказа да се хванат под ръка и да отидат в най-близката кръчма.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.